

Załącznik  
do Uchwały Nr XLVI /590 /2010  
Rady Miasta Legionowo  
z dnia 25 sierpnia 2010 roku

**PROGRAM**  
**PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY**  
**W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W**  
**RODZINIE**  
**MIASTA LEGIONOWO**

**Legionowo, sierpień 2010r.**

## **I. WSTĘP**

Nie ma kraju czy społeczności nie dotkniętej przemocą. Jest obecna w domach, szkołach, w pracy i instytucjach oraz mediach. Jest uniwersalnym problemem, który zagraża życiu, zdrowiu i poczuciu komfortu psychicznego.

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje przemoc jako celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub depryzację.

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- przemoc fizyczna- popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.,
- przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.,
- przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego i praktyk seksualnych, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych i inne,
- przemoc ekonomiczna - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Na terenie Gminy Legionowo przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami.

Skuteczne przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy różnych służb i budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

## **II. ZAŁOŻENIA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE**

### **1. Założenia systemu:**

- podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy oraz zapewnienie osobom doznającym przemocy, bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy,
- rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc,
- integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie,
- stosowanie jednoznacznych przekazów, które mówią, że nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka, nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej,
- rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy i podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy.

### **2. Zadania własne Gminy Legionowo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie**

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) do zadań własnych gminy Legionowo należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj.:

- opracowanie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Legionowo,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego, który na terenie miasta Legionowo będzie prowadził: diagnozę problemu przemocy w rodzinie, podejmował działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, inicjował interwencje w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechniał informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w Legionowie oraz inicjował działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

### **3. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w Legionowie**

Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w skład którego wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Legionowie, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych w Legionowie, Komendy Powiatowej Policji w Legionowie, Wydziału Zdrowia Publicznego i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Legionowo, oświaty, Prokuratury Rejonowej w Legionowie oraz Kuratorzy Sądu Rejonowego w Legionowie. Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między Prezydentem Miasta Legionowo, a podmiotami działającymi w Zespole.

#### **4. Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:**

- zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym,
- zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin,
- instrumenty pomocowe i sieć wsparcia,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- samorządowy punkt „Przemoc w rodzinie”,
- media.

### **III. ZASOBY GMINY LEGIONOWO W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE**

- 1) Sąd Rejonowy w Legionowie.
- 2) Komenda Powiatowa Policji w Legionowie.
- 3) Prokuratura Rejonowa w Legionowie.
- 4) Ośrodek Pomocy Społecznej w Legionowie.
- 5) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Legionowie.
- 6) Placówki oświatowo – wychowawcze.
- 7) Zakłady opieki zdrowotnej i działające Poradnie Zdrowia Psychicznego oraz Poradnie Terapii Uzależnień.
- 8) Koordynator Legionowskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkotycznych i Innych Uzależnień.
- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie.
- 10) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne.
- 11) Straż Miejska w Legionowie.
- 12) Programy Pracy Środowiskowej pracujące na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta koordynowane przez Wydział Zdrowia Publicznego i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Legionowo.

- 13) Centrum Profilaktyki przy al. 3 Maja 24 w Legionowie tel. (22) 784 – 09 – 71., w którym funkcjonują:
- a) Punkt Konsultacyjny Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
  - b) Punkt Konsultacyjny Przemoc w Rodzinie.
  - c) Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Narkotycznym.
  - d) Samorządowa Poradnia Psychologiczna.
  - e) Grupa psychoedukacyjna dla osób wymagających wsparcia.
  - f) Bezpłatne dyżury prawne.
- 14) Świetlice profilaktyczne gromadzące dzieci i młodzież, programy pracy środowiskowej dla dzieci i młodzieży.
- 15) Doradztwo i doraźna pomoc psychospołeczna i profilaktyczna osobom, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.
- 16) Opieka terapeutyczna dla osób z problemem narkotycznym.

#### **IV. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ PRZECIWDZIAŁAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE**

- 1) Negatywne wzorce zachowań społecznych.
- 2) Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodzin.
- 3) Problemy alkoholowe członków rodzin.
- 4) Słaba kondycja ekonomiczna rodzin.
- 5) Nieumiejętność rozwiązywania konfliktów w rodzinach.
- 6) Brak świadomości dotyczących możliwości rozwiązania swoich problemów za pomocą mediacji rodzinnych.
- 7) Brak działalności specjalistów w zakresie mediacji rodzinnych.
- 8) Brak motywacji ekonomicznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

#### **V. CELE PROGRAMU**

##### **Cel 1**

*Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy.*

##### *Zadanie:*

- a) Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.*

Działanie:

- prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno - edukacyjnych w placówkach oświatowo - wychowawczych oraz w programach pracy środowiskowej,
- wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym, modelujących właściwe zachowanie lidera, opiekuna, wychowawcy,
- opracowywanie i realizacja innowacyjnych programów szkolnych w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy realizowanych na terenie szkół,
- promowanie mediacji rodzinnych jako formy rozwiązywania konfliktów,
- wprowadzanie zajęć wychowawczych dotyczących nieagresywnego rozwiązywania konfliktów oraz porad prowadzonych w Samorządowych Punktach Konsultacyjnych.
- objęcie rodzin dysfunkcyjnych opieką społeczną.

***b) Promowanie nieagresywnych zachowań w mediach (prasa, telewizja, radio, Internet).***

Działanie:

- współpraca z mediami,
- kampanie informacyjne.

Adresaci:

- dzieci i młodzież, dorośli, rodziny, społeczność lokalna, przedstawiciele mediów.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych,
- liczba dzieci objętych edukacją,
- liczba osób dorosłych objętych poradnictwem,
- liczba rodzin objętych działaniami wspierającymi i edukacyjnymi.

**Cel 2**

***Zatrzymanie sytuacji przemocy - zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.***

Zadanie:

**a) Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu.**

Działanie:

- poradnictwo medyczne (zakłady opieki zdrowotnej), psychologiczne, pedagogiczne, prawne, pomoc społeczna,
- funkcjonowanie Interdyscyplinarnego Zespołu do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- działalność Punktu Konsultacyjnego „Przemoc w Rodzinie”, działającego na terenie Centrum Profilaktyki,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania: *Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy „Niebieska linia” tel. 801 - 120 - 002*,
- promowanie i realizacja „*Niebieskiej karty*” zakładanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz lekarzy w Zakładach Opieki Zdrowotnej.

**b) Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny.**

Działanie:

- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego i w Ośrodku Interwencji Kryzysowej na Kozłowie, ośrodkach wsparcia,
- przeprowadzanie rozmów profilaktycznych z osobami nadużywającymi alkohol i stosującymi przemoc oraz doświadczającymi przemocy,
- przesyłanie wniosków do Sądu Rejonowego w Legionowie o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu i stosowaniem zaburzeń porządku i demoralizacji nieletnich,
- przesyłanie wniosków do Sądu Rejonowego w Legionowie o wgląd w sytuację małoletnich,
- opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych wśród mieszkańców Legionowa o możliwych formach pomocy.

Adresaci:

- osoby dotknięte przemocą, w szczególności ofiary i świadkowie przemocy.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba osób objętych poradnictwem oraz pomocą i wsparciem.

### **Cel 3**

Wychodzenie z sytuacji przemocy - zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie:

***Działania realizowane w ramach Legionowskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkotycznych i Innych Uzależnień we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Legionowie.***

Działanie:

- współpraca ze Starostwem Powiatowym w Legionowie w zakresie kierowania osób doświadczających przemocy do ośrodków wsparcia,
- kierowanie sprawców przemocy do programów psychokorekcyjnych.

Adresaci:

- sprawcy przemocy, ofiary przemocy.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba sprawców przemocy objętych działaniami, liczba ofiar przemocy objętych działaniami.

### **Cel 4**

***Poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywności podejmowanych działań.***

Zadanie:

***a) Oddziaływania na osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie, pośrednio lub bezpośrednio, przemocą w rodzinie, w tym na organizacje pozarządowe.***

Działanie:

- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne,
- szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- konferencje i kampanie społeczne.

**b) Oddziaływanie na społeczności lokalne w celu włączenia społeczności w system monitorowania zjawisk związanych z występowaniem przemocy.**

Działanie:

- funkcjonowanie Interdyscyplinarnego Zespołu do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz grup roboczych,
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w społecznościach szczególnie zagrożonych przemocą.

Adresaci:

- instytucje i służby zajmujące się zawodowo lub społecznie przemocą (policja, kuratorzy, sądy, straż miejska, Centrum Szkolenia Policji),
- organizacje pozarządowe, środowiska lokalne, pedagodzy, psychologowie, wychowawcy przedszkoli, pracownicy socjalni.

**V. ZADANIA PROGRAMU**

| <b>Lp</b> | <b>ZADANIE</b>                                                                                                                                 | <b>OPIS ZADANIA</b>                                                                                                                  | <b>TERMIN REALIZACJI</b> | <b>REALIZATOR LUB KOORDYNATOR</b> |
|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|-----------------------------------|
| 1         | Uchwała w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania | Uchwała określająca zadania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, definiująca skład zespołu oraz częstotliwość jego spotkań | 2010r.                   | Rada Miasta Legionowo             |

|   |                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |        |                            |
|---|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------------------|
| 2 | Powołanie nowego Zespołu Interdyscyplinarnego | Zespół Interdyscyplinarny powołany zostanie Zarządzeniem Prezydenta Miasta Legionowo, w skład zespołu wejdą przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Legionowie, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Legionowie, Komendy Powiatowej Policji w Legionowie, Wydziału Zdrowia Publicznego i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Legionowo, oświaty, Prokuratury Rejonowej w Legionowie, Kuratorzy Sądu Rejonowego w Legionowie. | 2010r. | Prezydent Miasta Legionowo |
| 3 | Złożenie uroczystych przyrzeczeń              | Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych złożą Prezydentowi Miasta Legionowo oświadczenie o następującej treści:<br><i>„Oświadczam, że zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałem przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz, że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za</i>                                                                                         | 2010r. | Prezydent Miasta Legionowo |

|   |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |           |                                             |
|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|---------------------------------------------|
|   |                                                                                                                                      | <i>udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieuprawnionym”.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |           |                                             |
| 4 | Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie | <ul style="list-style-type: none"> <li>- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobiegania zjawisku,</li> <li>- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,</li> <li>- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,</li> <li>- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,</li> <li>- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,</li> <li>- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy,</li> <li>- prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.</li> </ul> | od 2010r. | Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego |
| 5 | Realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie                                                                               | - kierowanie ofiar przemocy do ośrodków wsparcia samorządowych punktów profilaktycznych działających                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | od 2010r. | Zespół Interdyscyplinarny                   |

|   |                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                        |           |                                                                                                                                                                                   |
|---|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|   |                                                                                                                        | na terenie miasta,<br>- praca socjalna z osobami<br>doznającymi przemocy.                                                                                                                                                                              |           |                                                                                                                                                                                   |
| 6 | Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie | - systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwięzanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie.                                                                  | od 2010r. | Koordinator Legionowskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkotycznych i Innych Uzależnień                                                        |
| 7 | Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno edukacyjne                         | - rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności,<br>- dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. | od 2010r. | Zespół Interdyscyplinarny i członkowie grup roboczych, Koordynator Legionowskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkotycznych i Innych Uzależnień |

Zajmując się zjawiskiem przemocy należy pamiętać, że:

**PRZE-MOC** – to działanie **przeciwko** osobistej **mocy** człowieka.

**PO-MOC** – to wszelkie działania, które pozwalają na **odbudowanie** wewnętrznej **mocy** każdego człowieka, tak, aby potrafił samodzielnie kierować swoim życiem, chronić się przed przemocą i żyć godnie.

**Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego posługują się następującymi zasadami:**

1. By pomagać ofiarom przemocy, poza umiejętnościami dawania wsparcia psychicznego, trzeba znać zasady pomocy socjalnej i przepisy prawa.
2. Nie spiesz się sam i nie pospieszaj. Długotrwała przemoc sprawia, że ludzie dźwigają się ostrożnie i powoli. Uszanuj ich tempo.
3. Pamiętaj, że nie każda ofiara długotrwałej przemocy będzie gotowa działać z miejsca, w którym blisko jest sprawca tej przemocy. Oznacza to w wielu wypadkach konieczność zabezpieczenia innego miejsca pobytu dla ofiary.
4. Nie naciskaj, lecz zapraszaj oraz informuj. Dawaj do zrozumienia, że nie grozi jej/jemu żaden cudzy pomysł instalowany na siłę w jej/jego życiu.
5. Szanuj zasadę małych kroków. Szukajcie małych, lecz realnych posunięć.
6. Uważaj, by nie ranić wtórnie. Nawet, gdy bardzo się niecierpliwisz, nie okazuj tego.
7. Strzeż się przed wzmacnianiem myślenia akceptującego przemoc. Zawsze formułuj przekonania przeciwne przemocy. Podstawowa zasada brzmi: „Nie ma żadnego usprawiedliwienia dla przemocy”.
8. Przed współdziałaniem z innymi służbami, przygotuj grunt. Nie wysyłaj człowieka do instytucji, lecz do drugiego człowieka.
9. Pamiętaj, że raczej należy uczyć działania, niż wymagać działania.
10. Zawsze dawaj nadzieję.
11. Pamiętaj, że zaburzone zachowanie to często objaw – manifestacja trudności, cierpienia, która wynika z: opozycji wobec autorytetów, norm, wartości, redukcji lęku, frustracji, niemożności, manifestacji solidarności z rówieśnikami, ukazania sobie i innym osobom ważnych atrybutów własnej tożsamości, pozorne osiągnięcie wyższej pozycji, wyższego poziomu rozwoju przy niskiej samoocenie.

**Przewodniczący Rady**

**Wiesław Karnasiewicz**